

Catullus, *Odi et amo*

Den latiny

FF UK, 25. listopadu 2014

Martin Bažil

„život“ kultur

čtyři fáze:

- folklórní (lidové) počátky
- archaické období
- vrcholné (klasické) období
- poklasické období

příklad: řecká lyrika

- folklórní počátky
  - nemáme mnoho zpráv, snad součástí obřadů
- archaické období
  - rychlý rozvoj
  - různé druhy: elegie, jamby, mélická lyrika...
- klasické (attické) období
  - obliba se udržuje, rozvoj sborové lyriky
- poklasické (helénistické) období
  - odpoutává se od zpěvu i od původních příležitostí
  - stává se z ní literární forma

Řím

Horatius, Ep. II, 1, 156:

*Graecia capta ferum victorem cepit et artes
intulit agresti Latio ...*

„Poražené Řecko porazilo divokého vítěze
a vneslo umění do venkovského Latia...“

Řím

- drama, epika – etablují se od konce 3. století př. n. l.
- naopak lyrika: jen velmi zvolna, nesměle
  - žánr *satura* = pestrá směs
  - proč?
  - kolem r. 100: pokusy s lyrickou tematikou v poezii, spíš ale v rámci jiných žánrů, např. epických

neoterici

- zlom: 60. léta 1. století př.n.l.
- hlásí se k programu pozdní, poklasické řecké poezie, tzv. alexandrijské moderny:
  - učený básník
  - důraz na formu propracovanou do nejmenších detailů a na malý rozsah
  - témata ze soukromého života (protest proti římskému tradičnímu konceptu *negotium x otium*)

Gaius Valerius CATULLUS

- narozen 87 nebo 84 ve Veroně, zemřel 54
- dochováno 116 básní (celkem 2300 veršů):
  - 1-60: *nugae* = kratší básně na nenáročná témata
  - 61-68: učené básně
  - 69-116: epigramy = krátké básně v elegickém distichu
- sotva 15 let po něm: poezie v Římě dosahuje vrcholu – Vergilius, Horatius

báseň 85: *Odi et amo*

Odi et amo. Quare id faciam, fortasse requiris.
Nescio. Sed fieri sentio et excrucior.

báseň 85: *Odi et amo* - překlad

Odi et amo. Quare id faciam, fortasse requiris.
Nescio. Sed fieri sentio et excrucior.

prozaický překlad („podstročník“):

Nenávidím a miluji. Možná se ptáš, proč to dělám.
Nevím. Ale cítím, že je to tak, a trápím se.

báseň 85: *Odi et amo* - slova

Odi et amo. Quare id faciam, fortasse requiris.

Nescio. Sed fieri sentio et excrucior.

prozaický překlad („podstročník“):

Nenávidím a miluji. Možná se ptáš, proč to dělám.

Nevím. Ale cítím, že je to tak, a trápím se.

báseň 85: *Odi et amo* - hlásky

Odi et amo. Quare id faciam, fortasse requiris.
Nescio. Sed fieri sentio et excrucior.

prozaický překlad („podstročník“):

Nenávidím a miluji. Možná se ptáš, proč to dělám.
Nevím. Ale cítím, že je to tak, a trápím se.

překlad č. 1: František Kubka (1911)

Odi et amo. Quare id faciam, fortasse requiris.
Nescio. Sed fieri sentio et excrucior.

Rád mám a nevražím. Proč si tak vedu, teď možná se tážeš;
nevím, však cítím to sám, že jsem tím mučen až v smrt.

překlad č. 2: Vladimír Klepl (1928)

Odi et amo. Quare id faciam, fortasse requiris.
Nescio. Sed fieri sentio et excrucior.

Láska a nenávist mé srdce sžírá.

Ty se ptáš proč?

Nevím, však cítím tu palčivou bolest,
která mne mučí, mučí.

překlad č. 3: Otakar Palán (1936)

Odi et amo. Quare id faciam, fortasse requiris.
Nescio. Sed fieri sentio et excrucior.

Ač nenávidím, přec mám přitom rád;
ty věci divné, nemožné snad jsou ti,
že nenávidě, musím milovat,
já pociťuji to a mne to rmoutí.

překlad č. 4: Rudolf Kuthan (1929)

Odi et amo. Quare id faciam, fortasse requiris.
Nescio. Sed fieri sentio et excrucior.

Znám jen lásku a zášť. A proč jsem takový, ptáš se.
Nevím. Že tak tomu však, zmučené srdce mé ví.

překlad č. 5: Josef Stáhlík (1911/1959)

Odi et amo. Quare id faciam, fortasse requiris.
Nescio. Sed fieri sentio et excrucior.

Nenávidím a miluji. Proč? – tak možná se tážeš.
Nevím, leč, že je to tak, cítím a mučím se tím.

překlad č. 6: Otakar Smrčka (1904/1940/1973)

Odi et amo. Quare id faciam, fortasse requiris.
Nescio. Sed fieri sentio et excrucior.

Nenávidím a miluji. Ptáš se: Proč je to tak? Nevím,
cítím však obojí vřít, trpím a mučím se jen.

překlad č. 7: Dana Svobodová (1980)

Odi et amo. Quare id faciam, fortasse requiris.
Nescio. Sed fieri sentio et excruor.

Nenávidím - a miluji... Zvláštní věc! Prý k čemu...
Sám nevím proč; můj cit mě však táhne na skřipec.